

Călători pe apele istoriei - Ambarcațiune miniaturală de lut, veche de 7000 de ani, descoperită la Tărtăria

de Conf. Univ. dr. George V Grigore

Când auzim de Tărtăria (jud. Alba), gândul ne poartă către descoperirea în anul 1961 a celor trei tăblițe de lut controversate cu prima scriere pictografică din lume. În decursul timpului, situl arheologic de la Tărtăria a mai furnizat și alte artefacte interesante, unele dintre ele aflate în colecțiile Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia. Un astfel de exemplu este o ambarcațiune miniaturală descoperită aici în anul 1989. *„La o primă vedere piesa pare destul de modestă, atât ca dimensiuni cât și ca material, este lucrată din lut ars. În realitate este o descoperire cu semnificații deosebite și care este încă necunoscută specialiștilor. Piesa nu a fost încă publicată, nu a intrat în circuitul științific. A fost descoperită într-un loc faimos, așezarea neolitică de la Tărtăria, cunoscută mai ales pentru celebrele tăblițe cu scriere pictografică descoperite de arheologul Nicolae Vlăsa”*, a declarat conf. univ. dr. Horea Ciugudean, cercetător la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia. Piesa aparține unei categorii foarte rare de obiecte, respectiv reprezentărilor miniaturale de ambarcațiuni preistorice. Asemenea piese constituie mărturii indirecte privind practicarea navigației în urmă cu mai multe milenii și oferă totodată informații referitoare la tipurile de ambarcațiuni care erau folosite. În general, specialiștii consideră că primele ambarcațiuni au fost simple trunchiuri de copac, pe care omul preistoric le-a pus să plutească pentru a traversa cursurile de apă, ulterior acestea fiind scobite cu ajutorul unor unelte din piatră și apoi metal, fiind realizate astfel așa-numitele monoxile. Acestea ofereau posibilități sporite de

transport și puteau fi manevrate mai ușor cu ajutorul vâslelor. Cea mai veche monoxilă descoperită până în prezent provine din Asia, de pe teritoriul Coreei și are peste 8000 de ani. În Europa exemplare conservate din lemn au fost descoperite pe teritoriul Germaniei și Olandei, ele datând din perioada neolitică și având peste 6000 de ani vechime. Recent au fost descoperite nu mai puțin de opt monoxile din epoca bronzului pe teritoriul Marii Britanii, la Peterborough, cea mai lungă dintre ele măsurând aproape 9 m. Exemplarele descoperite până în prezent pe teritoriul țării noastre nu au fost din păcate datate prin metoda radiocarbon și sunt considerate toate mai recente, din epoca medievală. Ambarcațiuni miniaturale, realizate din lut, lemn sau metal, au fost descoperite începând din neolitic și continuând apoi cu epoca bronzului pe un spațiu vast, din Orientul Apropiat până în Europa apuseană. Ele reprezintă fie simple bărci, fie ambarcațiuni mai complicate, inclusiv nave cu pânze, care navigau pe Marea Mediterană sau Marea Roșie. Binecunoscute sunt mai ales modelele de ambarcațiuni din lemn descoperite în mormintele faraonilor sau înalților demnitari din Egiptul Antic. Merită însă amintită și ambarcațiunea miniaturală din argint descoperită în Orientul Apropiat, într-unul dintre mormintele regale de la Ur. Cele mai numeroase sunt însă modelele lucrate din lut, așa cum este și piesa descoperită la Tărtăria. Asemenea piese mai sunt cunoscute pe teritoriul României în aria culturilor Cucuteni sau Gumelnița. Deși se păstrează sub formă fragmentară, respectiv doar prova, este foarte probabil ca ambarcațiunea miniaturală de la Tărtăria să reproducă o barcă de tip monoxilă cu fund plat. Asemenea monoxile au fost descoperite în lacul Bracciano din Italia, datând din mileniul VI î.Hr., precum și pe teritoriul Germaniei, din mileniul V î.Hr.. Modelul de barcă de la Tărtăria dovedește practicarea navigației pe cursul Mureșului, fie că aceasta se făcea pentru pescuit, fie pentru transportul mai ușor al anumitor mărfuri. Trebuie însă subliniat faptul că purtătorii civilizației de tip Turdaș, cei care au inventat și un sistem rudimentar de scriere, nu au cunoscut doar ambarcațiunile simple de tip monoxilă.

Descoperitorul celebrelor tăblițe de la Tărtăria, arheologul Nicolae Vlăssă, a publicat în 1970 un fragment de vas din lut descoperit într-o așezare aparținând aceleiași civilizații, cercetată în centrul Clujului. Pe fundul acestui vas este incizată silueta unei ambarcațiuni cu pânze, distingându-se clar catargul, dubla velatură triunghiulară și vâslele. Prin prisma cunoștințelor actuale, se poate afirma că ambarcațiunea miniaturală de la Tărtăria reprezintă cea mai veche descoperire de acest gen cunoscută până în prezent pe teritoriul țării noastre, apartenența sa la cultura Turdaș asigurându-i datarea spre finalul mileniului VI î.Hr., respectiv circa 7000 de ani.

Semnalate atât de timpuriu în istoria umanității, ambarcațiunile au fost cele care au „grăbit” umanitatea în drumul ei către civilizație și socializare. Purtate de ape, ele au condus oamenii către destinații îndepărtate, au răspândit cultura și au susținut comerțul de început.

Surse: cunoastelumea.ro; ziare.com; adevarul.ro; theworldnews.net; wikipedia.org; alba24.ro; proalba.ro; urbeamea.ro

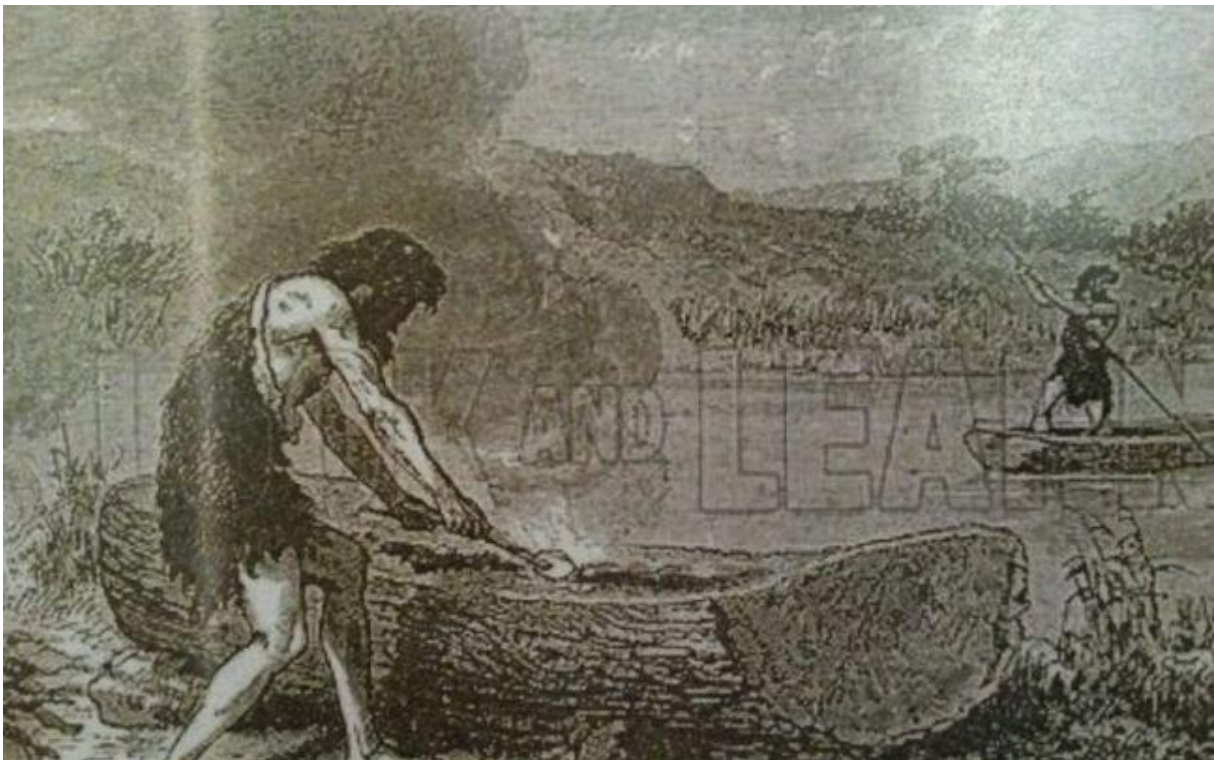
Fragment ambarcațiune miniaturală din lut de 7000 de ani vechime descoperită la Tărtăria. Piese se află în colecția Muzeului Unirii din Alba Iulia

Fragment ambarcațiune miniaturală din lut de 7000 de ani vechime descoperită la Tărtăria. Piese se află în colecția Muzeului Unirii din Alba Iulia

Ambarcațiune miniaturală din lut. Reconstituire.

Ambarcațiune tip monoxilă folosită în preistorie. Reconstituire.